

Vergaderjaar 2007–2008

26 966

Actieplan Professioneel Inkopen en Aanbesteden

Nr. 5

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 mei 2008

Inleiding

In 2005 heeft het ministerie van Economische Zaken het kenniscentrum PIANOo (Professioneel en Innovatief Aanbesteden, Netwerk voor Overheidsopdrachtgevers) opgericht. Het doel van PIANOo is om de naleving van de aanbestedingsregels te verbeteren en de aanbestedingspraktijk van aanbestedende instanties te professionaliseren. PIANOo is bestemd voor eenieder die zich bij de publieke sector bezighoudt met het aanbesteden van werken, leveringen en diensten. Aanbestedende instanties kunnen bij PIANOo terecht voor informatie, advies en praktische tips. Aanbestedende diensten blijven daarbij overigens zelf verantwoordelijk voor de mate waarin zij die hulp aannemen en daarmee dus ook voor hun eigen naleving.

PIANOo is in 2005 opgericht voor een periode van drie jaar. In het Instellingsbesluit¹ is opgenomen dat er vóór 1 maart 2008 een evaluatie dient plaats te vinden waarin aandacht wordt besteed aan de doelmatigheid en doeltreffendheid van de taakvervulling van PIANOo. De evaluatie is uitgevoerd door het economisch beleidsonderzoekbureau EIM te Zoetermeer. Op 4 februari 2008 heb ik het eindrapport van EIM ontvangen. Bijgaand stuur ik het rapport², voorzien van mijn reactie, aan u toe. Daarnaast licht ik u in deze brief in over de laatste stand van zaken aangaande TenderNed, het nieuwe systeem voor elektronisch aanbesteden in Nederland.

De evaluatie

De onderzoekers van EIM concluderen dat de gebruikers van PIANOo over het algemeen tevreden zijn over de diensten van PIANOo. PIANOo heeft bijgedragen aan verbetering van de professionaliteit van het aanbesteden en aan betere aanbestedingsresultaten. Ik deel deze conclusies op hoofdlijnen, maar er zijn wel aandachtspunten die vragen om actie.

¹ Staatscourant 12 oktober 2005, nr. 198, pag. 9.

² Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

PIANOo heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld tot een belangrijke bron van kennis en ervaring voor inkopers bij publieke organisaties, aldus EIM. Daartoe is onder meer een digitaal netwerk voor kennis- en ervaringsuitwisseling, de PIANOo-desk, opgezet. Op de PIANOo-desk kunnen aanbestedende diensten vragen stellen over aanbestedingsonderwerpen die door andere aanbestedende diensten of andere deskundigen worden beantwoord. Uit het EIM-onderzoek blijkt dat 81% van de ondervraagde aanbestedende diensten gebruik maakt van de PIANOo-desk. Het digitale netwerk wordt gewaardeerd met een 7,4. Daarmee vormt PIANOo-desk een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van PIANOo dat ook goed wordt gewaardeerd. Over de andere activiteiten van PIANOo zoals de website, het jaarcongres, de nieuwsbrieven en de toolkits zijn de gebruikers eveneens tevreden. Zij geven hiervoor cijfers tussen de zeven en de acht.

Uit de evaluatie is ook naar voren gekomen dat PIANOo zich in de afgelopen tijd vooral heeft ontwikkeld als een netwerkorganisatie, de kenniscentrumtaken zijn achtergebleven. Een kennisnetwerk verbindt de leden van de doelgroep met elkaar om kennis en ervaringen uit te wisselen. Een kenniscentrum geeft antwoorden op vragen en stelt relevante informatie ter beschikking. De activiteiten van PIANOo beperkten zich in de afgelopen tijd grotendeels tot het faciliteren van uitwisseling van kennis en ervaring, aldus EIM. PIANOo kan een nog grotere bijdrage leveren aan de professionalisering van het aanbesteden als het zelf actief informatie verstrekt en gezaghebbende antwoorden geeft op vragen van aanbestedende diensten.

PIANOo, Expertisecentrum voor Aanbesteden

Gezien de enerzijds nog steeds aanwezige uitdaging om het aanbesteden door overheden verder te professionaliseren en de anderzijds positieve waardering voor de werkzaamheden van PIANOo, heb ik besloten om PIANOo voort te laten bestaan, opnieuw voor een periode van drie jaar (tot 2011). Ik vind wel dat PIANOo zich daarin nadrukkelijk moet ontwikkelen tot een kennis- en expertisecentrum dat ook zelf gezaghebbende antwoorden geeft op vragen.

PIANOo heeft reeds een aantal acties in gang gezet om haar kenniscentrumfunctie te verbeteren. Zo is de website van PIANOo vernieuwd en zijn er twee zogenaamde vakgroepen van start gegaan waarin deskundigen zich buigen over complexe vraagstukken. Er is een juridische vakgroep en een vakgroep ICT & aanbesteden. PIANOo zal dus meer dan voorheen het expertisecentrum aanbesteden worden. Dat betekent dat PIANOo zelf juridische kennis en ervaring op het terrein van aanbesteden zal gaan opbouwen en beschikbaar zal stellen.

In de komende tijd zal ook de helpdeskfunctie van PIANOo verder worden uitgebouwd en zal er een overzicht worden gemaakt van *frequently asked questions (faq's)*. De grote aanbestedende diensten (Rijkswaterstaat en de Rijksgebouwendienst) die over veel expertise op het vakgebied beschikken, zullen worden betrokken bij het beantwoorden van de vragen. Naarmate de tijd vordert, zal PIANOo steeds meer vragen zelf hebben beantwoord en zo een leverancier worden van kennis. De antwoorden zullen worden getoetst aan de praktijk, in databases worden opgenomen en ontsloten worden voor de doelgroepen. Om de nieuwe rol van PIANOo te benadrukken zal PIANOo voortaan worden aangeduid als «*PIANOo, Expertisecentrum voor Aanbesteden*».

Ik zal bovengenoemde ontwikkelingen in de komende tijd nauwgezet monitoren aan de hand van prestatie-indicatoren. Begin 2011 zal PIANOo

opnieuw geëvalueerd worden. Dan zal beoordeeld worden in hoeverre de kenniscentrumdoelstelling is gerealiseerd.

Aansturing en financiering

PIANOO zal zich in de toekomst blijven richten op alle aanbestedende diensten. De nadruk ligt daarbij op overheden, met daarbinnen meer focus op (kleinere) gemeenten en provincies. De grote aanbestedende diensten zoals Rijkswaterstaat en de Rijksgebouwendienst hebben minder behoefte aan de diensten van PIANOO. Bij deze diensten bestaat reeds veel expertise op het gebied van aanbesteden en de naleving van de aanbestedingsregels is hoog. Veel van deze kennis kan wel via PIANOO gedeeld worden met andere diensten. De decentrale overheden maken meer gebruik van PIANOO. Zo zijn alle provincies vertegenwoordigd via het netwerk van PIANOO en wordt bijna 75% van de gemeenten bediend. De echt kleine gemeenten maken nog relatief weinig (direct) gebruik van PIANOO, vaak omdat ze in samenwerkingsverbanden aanbesteden, adviseurs inschakelen of omdat het vakgebied nog onvoldoende op de kaart staat. De aandacht voor aanbesteden bij de waterschappen is in de afgelopen tijd flink toegenomen. Onder meer omdat de Unie van Waterschappen sinds 2007 een eigen accountmanager voor deze doelgroep binnen PIANOO beschikbaar heeft gesteld.

Tot dusverre is PIANOO met name bekostigd door het Rijk. Met de toename van de focus van PIANOO op decentrale overheden doet zich de vraag voor hoe de aansturing en de financiering van PIANOO in de komende jaren geregeld moet worden. Ik ben van mening dat de gebruikers van PIANOO meer invloed moeten krijgen op het expertisecentrum. Een logisch gevolg is dat de gebruikers ook (direct of indirect) gaan bijdragen aan de bekostiging van PIANOO. Ik zal hierover in gesprek gaan met de betreffende stakeholders. Het streven is om de rijksbijdrage aan PIANOO in de komende drie jaar geleidelijk af te bouwen.

De door EIM verrichte evaluatie geeft aan dat de aansturing van PIANOO in de afgelopen jaren beter had gekund. Daarom heb ik besloten PIANOO dichter naar het ministerie van Economische Zaken te halen. Operationeel zal PIANOO verantwoording afleggen aan de directeur-generaal Economische Politiek van mijn departement die ook als gedelegeerd opdrachtgever zal optreden. In die hoedanigheid maakt hij ook deel uit van de Stuurgroep PIANOO. De stuurgroep is verantwoordelijk voor de inhoudelijke aansturing van PIANOO. De doelgroepen (gemeenten, provincies en waterschappen) zullen in de stuurgroep worden vertegenwoordigd door afgevaardigden op directieniveau. Het voorzitterschap van de stuurgroep is belegd bij de secretaris-generaal van het ministerie van VROM.

TenderNed

Een andere belangrijke opdracht die bij PIANOO is neergelegd, betreft de ontwikkeling van TenderNed. TenderNed zit momenteel in de opbouwfase. Het is de bedoeling dat TenderNed hét systeem voor elektronisch aanbesteden in Nederland wordt, dat opdrachtgevers en opdrachtnemers ondersteunt bij aanbestedingen van diensten, leveringen en werken. TenderNed is in 2006 overgenomen van ProRail. Oogmerk was om op basis van het prototype een nationaal systeem voor elektronisch aanbesteden te ontwikkelen. Daarvoor moest de functionaliteit van het prototype worden gecompleteerd en de capaciteit van het systeem worden opgeschaald van enkele gebruikers naar landelijk gebruik (5 000 aanbestedende diensten en 100 000 ondernemingen).

Inmiddels is er proefgedraaid met het systeem (meer dan 100 aanbestedingen). Enerzijds heeft dit goede, in samenspraak met de gebruikers opgestelde, functionele specificaties opgeleverd. Anderzijds is vastgesteld dat, vanwege de systeemarchitectuur en de gebruikte softwarecomponenten, opschalen van het prototype tot een landelijk systeem niet mogelijk is. Daarmee is nieuwbouw voor TenderNed de meest voor de hand liggende optie. Op basis van de met het prototype opgedane kennis en ervaring kan ICTU (Stichting ICT-Uitvoeringsorganisatie) in relatief korte tijd een nieuwgebouwd TenderNed opleveren dat in staat is om de ambitie «hét systeem voor elektronisch aanbesteden in Nederland», waar te maken. Oplevering is voorzien in 2009 en sluit dan aan bij de beoogde inwerkingtreding van de Aanbestedingswet. TenderNed wordt gebouwd als onderdeel van de e-overheid met gebruikmaking van Open Source software.

De minister van Economische Zaken
M. J. A. van der Hoeven